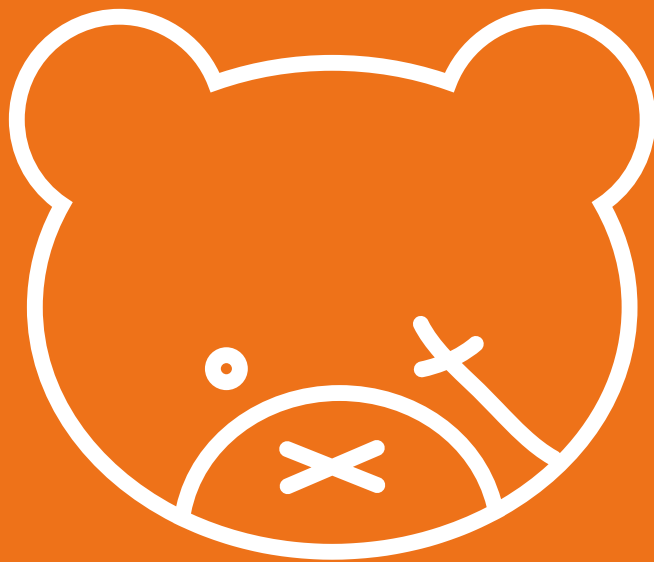
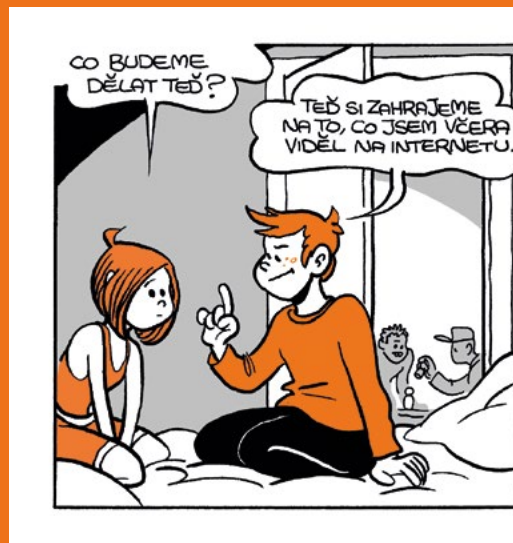

SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ DĚTÍ

BROŽURA PRO DĚTI, RODIČE, ODBORNÍKY

DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM

OBSAH

	Úvod	
I.	Obecná část	
1	Co je sexuální experimentování?	4
2	Důvody, které vedou k sexuálnímu experimentování	11
II.	Kapitola pro děti	
1	Pocity dětí	17
2	Jak zastavit sexuální experimentování?	21
3	Kdo ti může pomoci zastavit sexuální experimentování?	24
III.	Kapitola pro rodiče	
1	K tématu sexuálního experimentování	27
2	Co je dobré udělat?	31
IV.	Kapitola pro odborníky	
1	Psychologové a poskytovatelé sociálních služeb	43
2	Školské instituce	45
3	Orgány SPOD	48
V.	Prevence	50
VI.	Kontakty	51

I. OBECNÁ ČÁST

1 CO JE SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ?

Za sexuální experimentování považujeme sexuální a erotické aktivity se sebou samým či mezi dětmi mladšími 15ti let. Může jít například o svlékání se před ostatními, dotýkání se intimních míst na svém těle či na těle někoho druhého. Děti k uvedenému chování vede přirozená zvědavost, touha objevovat „něco nového“, ale také například množství informací i přímých znázornění erotických a sexuálních aktivit všude kolem nás.

Od sexuálního experimentování odlišujeme sexuální zneužívání, kterého by se dopustil každý, kdo je starší 15ti let a kdo by inicioval jakékoliv sexuální aktivity s dítětem, které ještě věku 15ti let nedosáhlo. **Sexuální aktivity s dětmi mladšími 15ti let věku jsou zakázány zákonem.**

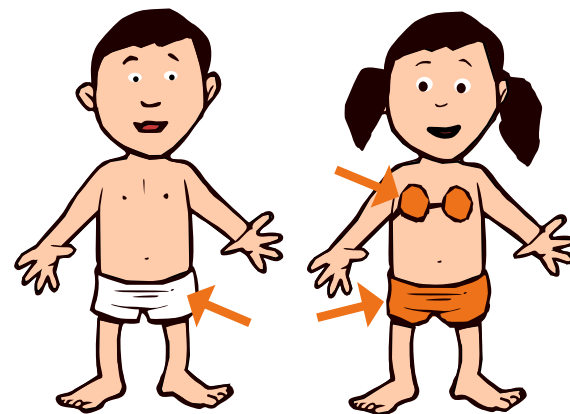
Se sexuálním experimentováním se setkáváme již u dětí předškolních, stejně jako u „náctiletých“. Sexuálního experimentování se mohou dopouštět / účastnit chlapci i dívky. Pohlaví dětí nemusí hrát při sexuálním experimentování roli.

Některé děti si vyzkouší sexuální experimentování jednou, jiné tak činí opakovaně. Ojediněle se setkáváme s případy dlouhodobého sexuálního experimentování.

Ve většině případů není sexuální experimentování dětí předzvěstí deviace, ani homosexuálního zaměření v případě, že spolu sexuálně experimentují děti téhož pohlaví! Sexuální experimentování nezapříčiňuje homosexualitu.

Znepokojující by sexuální experimentování bylo zejména v těchto případech:

- kdyby se atakující dítě chovalo zvláště agresivně, brutálně;
- kdyby nedokázalo se sexuálním experimentováním přestat ani po jeho odhalení;
- kdyby se opakovalo například v podobě atakování ještě jiných dětí;
- když by takové chování dítěte nabývalo nutkové podoby.

Sexuální experimentování zásadním způsobem ubližuje druhému dítěti a to nejen, když je k sexuálním aktivitám přinuceno, ale často i když zdánlivě souhlasí. U atakovaného dítěte se mohou objevit potíže, jako jsou například zlé sny, ztráta důvěry, úzkost, vnitřní zmatek, smutek a sklíčenost; vtíravé vzpomínky na sexuální experimentování apod.

MEZI NEJČASTĚJŠÍ FORMY SEXUÁLNÍHO EXPERIMENTOVÁNÍ PATŘÍ:

• SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ S VLASTNÍM TĚLEM

prozkoumávání vlastního těla, prohlížení si intimních oblastí (pohlavních orgánů), dotýkání se na intimních místech svého těla. Za sexuální experimentování můžeme považovat i onanii / masturbaci. Přijatelné je takové chování pouze za podmínky, že je prováděné vždy v naprostém soukromí, tj. bez přítomnosti dalších osob!

Sexuální experimentování s vlastním tělem považujeme za škodlivé nebo ohrožující, pokud:

- k němu nedochází v soukromí;
- pokud se stává nutkavým chováním, kterému nedokáže dítě odolat;
- v případech, kdy by hrozilo, že se dítě poraní, například nějakým ostrým předmětem.

V rámci výchovy není vhodné dítě za onanování trestat; je třeba volit citlivé výchovné působení; u malých dětí se osvědčuje odvádění pozornosti, nabídka zajímavých činností (některé děti mohou onanovat z důvodu nudy, malého množství podnětů).

• SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ S DALŠÍM DÍTĚTEM

nejčastěji se jedná o mladšího sourozence, bratrance, sestřenici, dítě ze sousedství, dítě rodinných známých; dalšího účastníka letního tábora a jiné; přičemž pohlaví dítěte nemusí hrát podstatnou roli.

Mezi nejčastější formy patří vzájemné ukazování a vzájemné prohlížení pohlavních orgánů; dotýkání se druhého na intimních místech až po všechny formy pohlavního styku. Hovoříme o:

- styku vaginálním – tj. styku, kdy dojde k průniku penisu („pindíka“) či prstů do pochvy („pipinky“);
- styku análním, tj. styku, kdy dojde k průniku do konečníku (zadečku) dítěte;
- styku orálním, kdy dochází ke kontaktu mezi ústy a pohlavními orgány.

• PŘI SEXUÁLNÍM EXPERIMENTOVÁNÍ VE SKUPINĚ

je do této aktivity zapojeno více dětí. Může se jednat o děti podobného, i velmi rozdílného věku, stejně tak může být sexuálně experimentující skupina sestavená z dětí obojího pohlaví, ale i pohlaví stejného.

Sexuální experimentování můžeme rozdělit podle míry „dobrovolnosti“ zúčastněných dětí a podle role, ve které se to které dítě během sexuálního experimentování nacházelo.

To dítě, které dalo podnět k sexuálnímu experimentování, dostalo takový nápad jako první, nebo přesvědčovalo či nutilo do těchto aktivit druhé dítě, označujeme jako „**INICIÁTORA**“.

To dítě, které bylo k sexuálnímu experimentování vyzývané, přesvědčované, či dokonce nucené, označujeme jako „**ÚČASTNÍKA**“.

Role zúčastněných dětí se mohou v průběhu experimentování měnit. Některé děti se mohou sexuálních aktivit účastnit po celou dobu dobrovolně. Jiné děti se mohly účastnit „zpočátku dobrovolně“, ale pak jim takové chování začalo být nepříjemné, či vnímají, že aktivity došly příliš daleko a další účast je posléze spíše nedobrovolná a raději by experimentování ukončily; dostaly se tak do role „účastníka“. Jindy je účast dítěte „zdánlivě dobrovolná“, což znamená, že dítě svůj nesouhlas nedalo navenek najevo. Jiné děti byly k účasti na sexuálním experimentování od počátku donucené. Určit proto, kdo byl „iniciátor“ a kdo „účastník“ může být obtížné.

- Zúčastněné děti iniciovaly sexualizované hrátky společně, na začátku i průběhu se podílely všechny podobnou měrou a až do ukončení sexuálního experimentování se všechny děti účastnit chtěly (všichni jsou „iniciátory“).

- Zúčastněné děti iniciovaly sexualizované hrátky společně, avšak v jejich průběhu se to některému z nich přestalo líbit, přesto bylo („iniciátorem“) nucené v aktivitách pokračovat (z „iniciátora“ se stává „účastník“).

- Jedno z dětí („iniciátor“) mělo „převahu“ nad druhým dítětem, například proto, že bylo starší, dominantnější, agresivnější a druhé dítě se „muselo“ podvolit jeho přání („účastník“); nelíbilo se mu to ani na začátku, ani v průběhu.

- Jedno z dětí („účastník“) mohlo být do situace „vlákáno“ druhým dítětem („iniciátorem“), aniž by si uvědomovalo, o co se jedná, třeba z důvodu výrazně mladšího věku; vývoj události ho proto mohl zaskočit. Mezi dětmi mohla nejprve začít běžná hra, která se postupně přeměnila v sexuální experimentování; společná hra se v sexuální experimentování „překlopila“ neplánovaně.

- V jiném případě mohlo být od počátku sexuální experimentování cílem vzájemné interakce; „iniciátor“ vlákal „účastníka“ do situace sexuálního experimentování například příslibem „ukážu ti něco zajímavého“; lákáním „chceš si se mnou hrát na doktora; maminku a tatínka...?“ aj.

Velmi rozmanitý může být věk, kdy k sexuálnímu experimentování dochází. Setkáváme se s ním již od předškolního věku, i u dětí „náctiletých“.

Sexuálního experimentování se mohou účastnit i děti, „do kterých by to nikdo neřekl“, děti spíše nejisté, plaché, nesmělé, a to i v roli „iniciátora“.

Pokud by se do aktivit sexuálního experimentování s dítětem mladším 15 let zapojila osoba, které již 15 let bylo, mohlo by se jednat až o trestný čin pohlavního zneužití.

Rozličný může být také způsob, jakým dojde k odtajnění sexuálního experimentování a doba, kdy dojde k odtajnění:

- **Někdo jiný děti „přistihne“** – k odtajnění dojde již během experimentování.
- **Jedno z dětí – většinou to, které se cítilo atakované** – o sexuálním experimentování poví další osobě; rodiči, sourozenci, paní učitelce, babičce, kamarádovi ... někdy tak učiní bezprostředně po sexuálním experimentování; někdy tak učiní s časovým odstupem dní, týdnů či měsíců.

Pro všechny zúčastněné bývá náročná situace, kdy k odtajnění sexuálního experimentování dojde až po delší době, někdy i s odstupem mnoha měsíců či let. V době odtajnění tak může být „iniciátor“ sexuálního experimentování již mnohem vyspělejší a zodpovědnější a na takové vývojové a rozumové úrovni, kdy by se již sexuálního experimentování nedopustil. O to těžší je situace odtajnění.

- **Jedno z dětí – většinou to, které bylo iniciátorem** – se „pochlubí“ se svojí zkušeností někomu dalšímu, třeba svému kamarádovi a ten to poví někomu dalšímu ...

2. DŮVODY, KTERÉ VEDOU K SEXUÁLNÍMU EXPERIMENTOVÁNÍ:

• ZVÍDAVOST

Děti potřebují prozkoumávat všechny oblasti života; je to jeden ze základních způsobů poznávání světa i sebe sama. Prozkoumat potřebují i své tělo, jeho „tajemství“, rozdíly mezi pohlavími, tělo druhého ... V souvislosti s vlastním tělem vyvstává u dětí spousta otázek. Někdo si může dovolit zeptat se doma rodičů či jiných blízkých lidí, někdo si hledá odpovědi sám – v knihách, časopisech, na internetu, na těle jiného dítěte.

• PŘEKRAČOVÁNÍ HRANIC, „DĚLAT NĚCO ZAKÁZANÉHO“

Za sexuálním experimentováním může stát také touha poznat „tajemství dospělých“; činit to, co s ohledem na věk ještě není povoleno; činit se starším tím, že dojde k překročení hranic.

• PŘEDČASNÁ, VĚKU NEPŘIMĚŘENÁ STIMULACE

V současné době se nejčastěji jedná o důsledek snadné dostupnosti pornografie, a to zejména pornovideí na internetu. Na internet se dnes děti dostávají nejen z počítačů, ale – a především – z chytrých mobilních telefonů. Uživatelské dovednosti dnešních dětí vedou k riziku prostupu na webové pornografické stránky již ve věku, který předbíhá přirozený psychosexuální vývoj dětí, tento vývoj je pak předčasně akcelerován. Leckdy se tak děje ve věku, kdy dítě ještě

není dostatečně vyspělé na to, aby domyslelo důsledky svého chování vedoucího k sexuálnímu experimentování. U některých dětí se může rozvinout až nutková potřeba sledovat pornografii.

Na internetu, v tak zvaném kyberprostoru, se může dítě setkat s různými sexualizovanými projevy ze strany někoho druhého, může se jednat o erotické a sexualizované rozhovory, ale také třeba požadavek zasílání fotografií, na kterých je dítě obnažené; nebo naopak někdo zasílá takové fotografie intimních partií svého těla, či přímo sexu dítěti aj. To všechno může zvyšovat předčasný zájem dětí o sex. (Pokud se potřebuješ / potřebujete o této oblasti dozvědět více, můžeš / můžete využít naší brožuru „Rizika kyberprostoru“).

Pokud není dítě na přijetí informací o realitě lidské sexuality dostatečně připravené a zralé, může snadno vnímat sexuální aktivity jako násilí, což ho může velmi mást a vyvolávat v něm nepříjemné pocity či nadměrné fantazírování.

Nepřiměřená stimulace může souviset také s opakující se příležitostí **sledovat sexuální aktivity rodičů**, staršího sourozence aj.

• **URČITÁ VÝVOJOVÁ OBDOBÍ**

Některá vývojová období s sebou nesou i zvýšený zájem o tělo či erotično; což se často děje na podkladě výrazných změn hladin hormonů. K největším změnám dochází u chlapců ve věku kolem 4 let a po té přibližně kolem 12. roku, kdy dochází k prudkým vzestupům hladiny testosteronu. S tím může souviset zvýšený zájem o lidské tělo, nahotu, erotično.

• **MALÁ POUČENOST DĚTÍ**

Absence otevřené a věku přiměřené komunikace rodičů s dítětem, tabuizování takových témat jako je sexualita, erotika, rozmnožování, narození dítěte apod. mohou zvyšovat fascinaci dětí těmito tématy, jejich potřebu dozvědět se co nejvíce. Činit tak mohou těmi méně vítanými způsoby, například prostřednictvím sexuálního experimentování. Přílišné tabuizování tématu může u dítěte vyvolávat nejistotu a ostych klást otázky rodičům... takové dítě se může snáze stát účastníkem sexuálního experimentování, neboť se neumí bránit, nebo se ostýchá o všem promluvit. Snáze se dítě může stát i iniciátorem, protože neumí najít vhodnější cestu, jak tuto oblast prozkoumat, jak se dozvědět potřebné informace, či jak si poradit se svými pocity, touhami a větší vzrušivostí.

• **NADMĚRNÁ ROZVOLNĚNOST HRANIC INTIMITY V RODINĚ**

V některých rodinách je zvykem nijak se nestydět před druhým, všichni se převlékají před dalšími členy rodiny bez ohledu na věk a pohlaví, často a nadbytečně před sebou chodí nazí, navzájem si vstupují do koupelny aj. V takové rodině se dítě nenaučí vnímat a respektovat hranice intimity, hranice svého těla a těla druhého člověka. O to snáze pak tyto hranice překročí nebo dovolí, aby byly překročené směrem k němu, neboť může nabýt dojmu, že „každé tělo patří všem“; že je normální obnažovat se před druhým. „Pocit studu“ se pak nemusí adekvátně rozvinout. Přiměřený „pocit studu“ je přitom důležitým nositelem informací právě o tom, kde je správná hranice chování našeho vůči druhým, i druhých vůči nám. Stud v přiměřené míře je „dobrý pomocník“ a ochránce.

• ROZVOLNĚNÉ CHOVÁNÍ RODIČŮ

Někdy se může stát, že se rodiče, nebo třeba rodič a jeho nový partner / partnerka mohou doma chovat hodně „rozvolněně“, například nejsou úplně opatrní, pokud jde o jejich sexuální aktivity, a dítě často ví o tom, kdy mezi rodiči / partnery k sexu dochází. Jindy se může stát, že člen rodiny není dostatečně opatrný a nechává někde doma ležet pornočasopisy a pornovidea, a otevírá tak dítěti cestu k nevhodnému podnětovému materiálu.

• OBĚŤ SEXUÁLNÍHO NÁSILÍ

Ve všech případech sexuálního experimentování je třeba mít na paměti skutečnost, že sexuální experimentování může být varovným signálem o sexuálním zneužití dítěte. Dítě vlastně opakuje to, co mu je / bylo činěno někým jiným; nápodoba takového chování může být projevem traumatizace dítěte! Oběti sexuálního zneužívání mohou zaujmout roli iniciátora i účastníka sexuálního experimentování.

• NEFUNGUJÍCÍ RODINA

V rodinách, kde dochází k hrubému týrání či zanedbávání dětí, může být sexuální experimentování jedním z mála zdrojů příjemných pocitů dítěte. Některé hodně zanedbávané či týrané děti si touto cestou „nahrazují“ chybějící příjemné pocity.

• DUŠEVNÍ PORUCHY A ONEMOCNĚNÍ

V ojedinělých případech se lze setkat se sexuálním experimentováním u dětí s duševními poruchami či duševními nemocemi. Například onanování může být formou stereotypního chování a libé stimulace u dětí s mentální retardací

či pervazivními vývojovými poruchami. S ohledem na podstatu těchto poruch a onemocnění nemusí být děti schopné plně nahlédnout podstatu sexuálního experimentování. Mohou se proto snáze dostat do role „iniciátora“, i „účastníka“.

• PŘEDČASNÝ PSYCHOSEXUÁLNÍ VÝVOJ

Psychosexuální vývoj se u každého odehrává v individuálním načasování, tedy v jiném tempu, a to především na základě „vnitřního programu“. K nástupu a průběhu dospívání dochází u různých dětí v různém věku. Pubescence obvykle nastupuje u dívek ve věku zhruba mezi 11. – 14. rokem; u chlapců mezi 13. – 14. rokem. U některých dětí nastupuje pubescence ještě dříve – pak hovoříme o předčasné pubertě. S předčasným nástupem pubescence může souviset také dřívější zvýšený zájem o otázky intimity, erotiky, sexu.

II. KAPITOLA PRO DĚTI

1 POCITY DĚTÍ

V situaci sexuálního experimentování můžeš zažít spoustu rozmanitých pocitů. Mnohé tě mohou překvapit či dokonce zaskočit; některé se ti mohly líbit, jiných by ses raději zbavil/a; někdy mohou být pocity protichůdné, tj. příjemné i nepříjemné najednou, nebo se mohou rychle proměňovat.

To, jaké pocity prožíváš, je často dáno i tím, v jaké roli jsi byl/a v rámci sexuálního experimentování. Jiné pocity bude zažívat „iniciátor“, jiné „účastník“.

Pocity jsou dané také tvým věkem a formami sexuálního experimentování. Je velký rozdíl v tom, zda mělo sexuální experimentování formu vzájemného prohlížení si pohlavních orgánů, nebo došlo k některé z forem kontaktních praktik či dokonce k některé z forem „styku“.

Mezi formami sexuálního experimentování mohou být i takové, které jsou bolestivé. Na druhou stranu, to že nepociťuješ při sexuálním experimentování bolest, nemusí znamenat, že ti sexuální experimentování neublíží. **Bolest v tomto případě nemusí být měřítkem!**

Pocity se dále mění podle toho, v jaké fázi se nacházíš:

- možná o sexuálním experimentování s jiným dítětem jenom přemýšlíš;
- možná jsi se nějak dostal/a ke sledování pornografie a ta v tobě vyvolala spoustu pocitů, z nichž některé mohou pro tebe být zcela nové; příjemné i nepříjemné; sledování pornografie tě mohlo dokonce i vylekat nebo v tobě mohlo vyvolat pocity hnusu a odporu;
- možná už sexuální experimentování proběhlo a jedná se o dozvuk pocitů, které vznikly v přímé souvislosti právě se sexuálním experimentováním.

POCITY „INICIÁTORA“:

slast, libost, příjemný zážitek, vzrušení, ale také výčitky svědomí, pocity viny, selhání, stud, ostych, zlost na sebe samého, lítost, smutek, zmatek, strach a úzkost, obava z deviace (obava ze sexuální úchytky), strach z prozrazení, strach z potrestání; vnitřní zmatek, chaos, vnitřní neklid, bolest ... a další.

POCITY „ÚČASTNÍKA“:

nejistota, obavy, pocit ponížení, úzkost, nedůvěra k lidem, strach z lidí; zmatek, chaos, vnitřní neklid, vztek na sebe, vztek na iniciátora; nenávisť, stud, strach z prozrazení, strach z potrestání; výčitky svědomí, pocity viny; smutek, zklamání, pocit zrady, pocit zneužití, bolest ... a další. Pocity, které prožíváš jako nepříjemné, tě mohou dovést až k sebepoškozování (pokud se potřebuješ o této oblasti dozvědět více, můžeš využít naší brožuru „Sebepoškozování není rozmar“).

Vždy měj na paměti, že sexuální experimentování může mít tíživý až traumatizující dopad na ty děti, které byly k takovému chování donucené, které byly do situace vmanipulované či jim experimentování přestalo být během jeho průběhu příjemné. Sexuální experimentování, i když ti přináší příjemné pocity, může poškozovat tvůj vývoj i vývoj dalších zúčastněných dětí!

Sexuální experimentování a myšlenky na něj ti mohou postupně začít vadit, protože tě mohou odvádět od jiných zajímavých činností; protože na sexuální experimentování neustále myslíš, nemůžeš se kvůli tomu soustředit na jiné aktivity.

Sexuální experimentování může být jednomu dítěti příjemné, druhému **může velmi ubližovat!** Účastník sexuálního experimentování může zažívat pocity blízké těm, které vzejdou ze sexuálního zneužívání!

Sexuální experimentování se může proměnit ve velmi nepříjemnou situaci v momentu, kdy se o něm dozví někdo další, rodiče „iniciátora“, rodiče „účastníka“, učitelé ve škole, vedoucí zájmového kroužku, kamarádi, sourozenci aj.

V Dětském krizovém centru se setkáváme také s případy, kdy rodiče dítěte, které bylo k sexuálnímu experimentování donucené, či jiné osoby podají na „iniciátora“ trestní oznámení a událost pak řeší Policie ČR, kurátor, soudy, sociálka. V takových případech se pocity „iniciátora“ mohou velmi prudce změnit a převažovat může stud, ostych, pocity viny, strach aj.

2 JAK ZASTAVIT SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ?

V PŘÍPADĚ, ŽE JSI SPÍŠE INICIÁTOR?

- **ZKUS NAJÍT „SPOUŠTĚČ“**, tedy to, co u tebe spouští zájem o tuto oblast a zamysli se nad tím, jak takové podněty omezit. Zkus předvídat, s čím souvisí tvoje touha po sexuálním experimentování a snaž se vyhýbat takovým situacím či podnětům.
- **SNAŽ SE OMEZIT NEBO NEJLÉPE ZCELA ZASTAVIT SVŮJ ZESÍLENÝ ZÁJEM O OBLAST EROTIKY A SEXU**; např. sledování pornografie, shánění informací o sexu v tennagerových časopisech (tzv. časopisy pro „náctileté“), v knihách, na internetu, či v rozhovorech s vrstevníky.
- **VYPLŇ SVŮJ VOLNÝ ČAS JINÝMI ZAJÍMAVÝMI AKTIVITAMI**, svými zájmy, sportem, pohybem, aktivní činností. Stanov si plán, čím který den odvedeš svoji pozornost od tématu sexu, čím vyplníš svůj volný čas; napiš si třeba rozvrh volného času na celý týden; přemýšlej o tom, co tě baví, čemu by ses rád věnoval/a. Může jít například o sport, hudbu, tanec, modelářský či chovatelský kroužek aj.
- **SPORTUJ**; fyzická únava ti pomůže v úsilí zastavit sexuální experimentování.
- **SNAŽ SE ODLOŽIT SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ ALESPŮŇ O ½ HODINY**; zkus se v tomto čase něčím zajímavým zabavit.

- **NEŽ ZAHÁJÍŠ SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ, ZAMYSLI SE NAD TÍM**, proč to děláš a jaké to má důsledky pro tebe a druhé dítě, uvědom si, že mu tím možná hodně ublížuješ, a to i v případě, že toto ublížení není nijak vidět.
- **ODMĚŇ SE NĚČÍM PRO TEBE PŘÍJEMNÝM A ZÁROVEŇ PŘIJATELNÝM**, když se ti podaří odolat touze po sexuálním experimentování.
- **SVĚŘ SE NĚKOMU DŮVĚRYHODNÉMU VE SVÉM OKOLÍ**; i když někdy můžeš mít obavu z nepochopení, ponížení, nebo dokonce nějakého „trestu“, tvoje okolí ti může pomoci. Na takový nelehký rozhovor se můžeš dopředu připravit; o svém trápení můžeš říct nejprve třeba svému oblíbenému plyšákovému nebo zvířátku. Nachystej si hlavně první větu, kterou rozhovor začneš. Další věty již přijdou samy.
- **VYUŽIJ DOSTUPNOST ODBORNÉ POMOCI**, zavolej například na Linku důvěry, napiš dotaz přes chat Linky důvěry, zajdi do krizového centra. Někdy tě může v tomto kroku brzdit stud, ostych, pocity viny; měj na paměti, že tomu všemu pracovníci na odborných místech rozumí a jsou připraveni pomoci ti. Důležité pro tebe může také být to, že se na linku důvěry i krizové centrum můžeš obrátit zcela anonymně (to znamená, že nemusíš říkat svoje jméno a adresu).
- **SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ ZASTAVIT JDE!** Neztrácej víru v sebe, když se ti nepodaří se sexuálním experimentováním přestat hned. Někdy to chce opravdu silné odhodlání, pevnou vůli a leckdy i několik pokusů.

V PŘÍPADĚ, ŽE JSI SPÍŠE ÚČASTNÍK?

- **ŘEKNI JASNĚ „NE!“**; „Já to nechci dělat!“; „Mně už se to nelíbí!“
- **VYHÝBEJ SE SITUACÍM, KDY JSI SÁM S TÍM, KDO S TEBOU SEXUÁLNĚ EXPERIMENTUJE**; snaž se, aby s vámi v místnosti, na hřišti, či na procházce byl vždy ještě někdo další.
- **SVĚŘ SE NĚKOMU DŮVĚRYHODNÉMU VE SVÉM OKOLÍ, NEZŮSTÁVEJ S TAKOVOU STAROSTÍ SÁM!** Společně s další osobou hledejte vhodné postupy, jak sexuální experimentování zastavit či na koho dalšího se obrátit. Někdy je snazší, když se s takovou zkušeností, jakou je sexuální experimentování, svěříš osobě stejného pohlaví; dívky se mohou svěřit matce, babičce, tetě, starší sestře, sestřenici, kamarádce; pro chlapce může být snazší probírat taková témata s otcem, dědou, strýcem, starším bratrem, bratrancem, kamarádem.
- **VYUŽIJ DOSTUPNOST ODBORNÉ POMOCI**, zavolej například na Linku důvěry, napiš dotaz na chat Linky důvěry, zajdi do krizového centra. Někdy tě může v tomto kroku brzdit stud, ostych, pocity viny; měj na paměti, že tomu všemu pracovníci na odborných místech rozumí a jsou připraveni pomoci ti. Důležité pro tebe může také být také informace, že se na linku důvěry i krizové centrum můžeš obrátit zcela anonymně (to znamená, že nemusíš říkat svoje jméno a adresu).

3 KDO TI MŮŽE POMOCT ZASTAVIT SEXUÁLNÍ EXPERIMENTOVÁNÍ?

TY SÁM

Důležité je tvoje rozhodnutí začít své chování či tobě nepříjemnou situaci měnit; tvoje vytrvalost v hledání cesty, jak změny dosáhnout!

RODINA

Zkus překonat svůj ostych, stud, strach z nepochopení nebo strach z potrestání a svěř se někomu z rodiny. Vyber si k takovému rozhovoru toho člena rodiny, kterému můžeš hodně důvěřovat.

ODBORNÍCI

V životě každého z nás někdy nastanou situace, které neumíme vyřešit sami. I proto existují takové formy pomoci, kde jsou odborníci připraveni pomoci ti řešit tvoji situaci. Ať už jsi v rámci sexuálního experimentování v roli „iniciátora“ či „účastníka“, vždy se můžeš obrátit na odborné pracoviště, krizové centrum, linku důvěry a jiné formy pomoci – na konci této brožury najdeš na některé z nich kontakty.

Možná máš z kontaktu s odborníkem obavy, možná se bojíš toho, že ti někdo bude chtít za tvoje chování „hubovat“; možná si říkáš, že tvůj problém nikdo nepochopí; možná si myslíš, že se sexuální experimentování nikomu jinému nepříhodilo...

PŘESTO VŠECHNO PLATÍ:

- **NEZŮSTÁVEJ SE SVÝMI STAROSTMI SÁM!**
- **NEŘÍKEJ: „TO NEMÁ CENU, STEJNĚ MI NEBUDOU ROZUMĚT“ – ZKUS TO!**
- **ZAVOLEJ NEBO NAPIŠ NAPŘÍKLAD NA NĚKTEROU Z LINEK DŮVĚRY –** nemusíš mít obavu z toho, že by tvůj problém někdo nebral vážně. Můžeš se sám/ sama rozhodnout i o tom, zda se budeš chtít představit nebo budeš volat anonymně. Na linku důvěry můžeš volat i opakovaně, podle toho, jak právě potřebuješ. Můžeš také navštívit KRIZOVÉ CENTRUM a o svých starostech si promluvit s odborníkem (kontakty najdeš v poslední kapitole).
- **PAMATUJ, KAŽDÁ STAROST SE DÁ ŘEŠIT A S KAŽDÝM PROBLÉMEM JDE NĚCO UDĚLAT,** i když teď zrovna ty sám / sama žádné řešení nevidíš! Každá situace se dá změnit. Někdy je ale těžké být na to sám.
- **ŘÍCT SI O POMOC NENÍ ŽÁDNÁ OSTUDA!**
- **ŘÍCT SI O POMOC JE SPRÁVNÝ KROK!**

III. KAPITOLA PRO RODIČE

1 K TÉMATU SEXUÁLNÍHO EXPERIMENTOVÁNÍ

Pravděpodobně jste nečekali, že se setkáte u svého dítěte se sexuálním experimentováním. Je tedy přirozené, že jste touto skutečností zaskočení. Samotná situace Vás může stresovat a dostávat do „nepohody“. Sexuální experimentování se může týkat:

- dětí, které pocházejí z jedné rodiny nebo ze širší rodiny (může se jednat o sourozence, sestřenici, bratrance);
- dětí, které znáte (může se jednat o dítě ve vašem domě, kamaráda vašeho dítěte, spolužáka, dítě z kroužku);
- dětí, kde druhé dítě neznáte, ale vaše dítě ho zná (kamarád dítěte, o kterém Vám vaše dítě neřeklo);
- dětí, které se náhodně potkaly.

Sexuální experimentování může probíhat mezi dvěma i více dětmi zároveň.

Sexuální experimentování může být jednorázové, ale i opakované.

Sexuální experimentování může mít různé podoby.

Se sexuálním experimentováním se dítě může svěřit Vám nebo i jiným osobám.

Někdy je zapotřebí věnovat pozornost změně v chování dítěte nebo jeho sexuálním projevům, které se u dítěte dříve neobjevovaly. Může se také stát, že na sexualizované chování u Vašeho dítěte Vás **upozorní další osoby** (někdo z rodiny, pracovník MŠ, aj.).

Sexuální experimentování se může odehrávat:

- u Vás doma, a to i v době, kdy jste s dětmi doma Vy, nebo jiná dospělá osoba;
- v domácnosti druhého dítěte;
- na obou místech;
- kdekoli mimo vaši domácnost (na zahradě, před domem);
- v MŠ, ZŠ či družině, na kroužku, letním táboře aj.

Rodiče se často snaží hledat viníka sexuálního experimentování. My, odborníci, však víme, že nemusí být jednoduché odhalit, kdo byl prvotním iniciátorem sexuálního experimentování a kdo byl **účastníkem**.

Rodiče, kteří odhalí sexuální experimentování, se mohou potýkat **s řadou vlastních emocí**. Může se jednat o situaci, která Vás doslova ochromí, můžete pociťovat vztek a hněv, ale i smutek, bezmoc, odpor, touhu po pomstě, aj. Můžete zažívat nejružnější pocity, a to i ve značné intenzitě.

Rodiče, kteří u svých dětí zažili sexuální experimentování, hovoří o tom, že se jim někdy mění **vztah k jejich dítěti**. Mají pocit, že dítě musí ochránit. Někdo jiný má pocit, že bude vhodnější se chvíli dítěti vyhýbat, protože neví, jak na situaci zareagovat,

jak k dítěti přistupovat, nebo v nich představa sexuálně experimentujícího dítěte vyvolává nevoli a odpor k vlastnímu dítěti.

Rodiče také často hovoří o tom, že s tématem sexuálního experimentování jim vyvstává řada otázek, na které nemají jednoznačnou odpověď.

Pokud došlo k sexuálnímu experimentování mezi dětmi v rámci širší rodiny, může tato okolnost minimálně na přechodnou dobu narušit Vaše do té doby dobré vztahy, a to nejen s rodinou druhého dítěte, ale i s dalšími příbuznými rodinami, které se mohou stavět na jednu či druhou stranu, zastávat se Vašeho dítěte či naopak dítěte z druhé rodiny apod.

Zejména děti na počátku pubescence je v rámci prevence nutné poučit včas a opakovaně o riziku sledování pornografie ve smyslu nadměrné stimulace a zákazu atakovat jiné děti! Pornografie nezobrazuje erotiku a sexualitu v reálné podobě, nýbrž činí z lidí „sexuální stroje“; Vaše dítě by si jejím sledováním mohlo vytvořit špatnou představu o tom, jak se k sobě partneři v rámci intimních aktivit mají chovat!

Nezapomínejte na to, že traumatizaci dítěte či negativní dopad sexuálního experimentování může prohloubit i příliš bouřlivá reakce rodičů! Důležité pro Vaše dítě je, abyste situaci řešili v klidu, a aby se co nejvíc věcí co nejdřív vrátilo do „běžných kolejí“ tak, jak tomu bylo před odtajněním sexuálního experimentování.

Poučte své dítě o tom, aby o události mluvilo s příslušnými dospělými osobami, ale aby o sexuálním experimentování pokud možno nehovořilo s jinými dětmi. Reakce dětí by mohla být Vašemu dítěti nepříjemná či zraňující, nebo by dokonce mohla být zdrojem další psychické zátěže pro Vaše dítě. Navíc tuto informaci běžící vrstevnickou skupinou již nelze zastavit a vzít zpět.

2 CO JE DOBRÉ DĚLAT?

DOPORUČENÍ K RODIČŮM

- **ZACHOVEJTE KLID A ROZVAHU!**
- **POKUD TO PŮJDE, ZMAPUJTE, CO SE VŠE STALO, ZEJMÉNA PAK:**
 - 1** dobu, po jakou k sexuálnímu experimentování docházelo, a četnost;
 - 2** způsob sexuálního experimentování;
 - 3** jakým způsobem dítě prožívá situaci po odhalení sexuálního experimentování.

Možná Vám dítě neřekne vše, může se např. stydět. V takovém případě nevytvářejte tlak na dítě!
- **NEOBVIŇUJTE DÍTĚ!**
- **ZVAŽTE, CO DÁL, JAK BUDETE SITUACI ŘEŠIT!**
- **VYHLEDEJTE ODBORNOU POMOC – PRO SEBE**

můžete se poradit s odborníkem o tom, jaké řešení máte zvolit, budete mít prostor zorientovat se v situaci

 - 1** vyhledejte takového odborníka, který umí s tímto tématem pracovat;
 - 2** využijte osobní nebo telefonní kontakt pro konzultaci (i telefonické poradenství Vám může pomoci a jeho výhodou je,

že nemusíte čekat na objednání, je často rychlejší a dostupné odkudkoliv).

- **VYHLEDEJTE ODBORNOU POMOC PRO DÍTĚ A PRO SEBE**

- 1** vyhledejte takového odborníka, který má zkušenost s tímto tématem a pracuje s dětmi a rodinami, ve kterých se objevilo sexuální experimentování;
- 2** zvolte odborníka, který spolupracuje s orgánem sociálně-právní ochrany dětí („sociálkou“) nebo policií (výše uvedené instituce mohou řešit sexuální experimentování Vašeho dítěte a je vhodné všechny odborníky mezi sebou propojit, tzn. aby sdíleli veškeré informace navzájem.

MOŽNÁ ŘEŠENÍ SITUACE

ODBORNOU POMOC PRO VÁS A DÍTĚ MŮŽETE VYHLEDAT PŘED TÍM, NEŽ SE NAPŘ. ROZHODNETE ŘEŠIT SITUACI S VÝŠE UVEDENÝMI INSTITUCEMI (ORGÁNEM SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ A POLICIÍ).

Odborník může provést psychologické vyšetření Vašeho dítěte (tzn. zmapuje, co se v rámci sexuálního experimentování stalo, jak Vaše dítě situaci prožívá, aj).

Po ukončení psychologického vyšetření Vašeho dítěte Vám odborník může doporučit vhodný postup, jak situaci řešit, na koho se obrátit, jaké kroky činit.

V rámci problematiky sexuálního experimentování doporučujeme za Dětské krizové centrum, aby se k odborníkovi dostaly obě dvě (všechny) děti, které byly účastny sexuálního experimentování (tzn. jak iniciátor, tak i účastník).

POKUD SE ROZHODNETE KONTAKTOVAT POLICII PO TÉ, KDY JSTE SE DOZVĚĎELI, ŽE VAŠE DÍTĚ BYLO ÚČASTNÍKEM SEXUÁLNÍHO EXPERIMENTOVÁNÍ, I PŘESTO MÁ VÝZNAM VYHLEDAT ODBORNOU POMOC PRO VAŠE DÍTĚ A PRO VÁS.

Situace je pro Vaše dítě velmi obtížná, odborník může Vašemu dítěti nabídnout psychologickou podporu a pomoci mu zvládnout veškeré úkony, kterého ho budou např. v souvislosti s úkony policie čekat (rodičům doporučujeme, aby s odborníkem spolupracovali, informovali o všech podstatných věcech – odborník může dítě na policii k plánovaným úkonům doprovodit, může dítě připravit na úkony, které ho budou čekat, může ho seznámit s jeho právy, aj.)

Odborník či odborná instituce může nabídnout služby i Vám rodičům, protože i pro Vás je tato situace nová (nemáte zkušenosti s postupy institucí) a pomoci Vám zvládnout obtížnou životní situaci, která se osobně dotýká nejen Vás, ale zasahuje i všechny ostatní členy Vaší rodiny.

ZVAŽTE KONTAKT S ORGÁNEM SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY („SOCIÁLKOU“). JEDNÁ SE O INSTITUCI, KTERÁ VÁM MŮŽE PORADIT, JAK MÁTE POSTUPOVAT.

ZVAŽTE KONTAKT S POLICIÍ.

Sexuální experimentování může obsahem toho, co se stalo mezi dětmi, naplňovat **podstatu trestného činu** (výčet trestných činů je uveden v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Rozhodující je závažnost toho, co se vlastně mezi dětmi stalo.

V této souvislosti potřebujeme uvést, že rozhodující je také **věk dítěte iniciátora**. Kdo v době spáchání trestného činu nedovršil patnáctý rok svého věku, **není trestně odpovědný**.

ZÁKON O ODPOVĚDNOSTI MLÁDEŽE ZA PROTIPRÁVNÍ ČINY

Zákon č. 218/2003 Sb., ve znění pozdějších předpisů, upravuje postup příslušných institucí k iniciátorům – rozděluje dvě věkové kategorie:

- děti mladší 15 let
- děti ve věku 15 až 18 let (mladistvé).

V této souvislosti zákon o odpovědnosti mládeže rozděluje jednání iniciátorů podle věkové kategorie:

- **trestný čin spáchaný mladistvým se nazývá provinění**
(§ 6 výše uvedeného zákona)

- **jednání iniciátora mladšího 15 let je činem jinak trestným**
(§ 89 výše uvedeného zákona).

Výše uvedený zákon dále definuje druhy opatření, která lze uložit v rámci vedeného řízení, u mladistvého se jedná o:

- **výchovná opatření**
dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení, napomenutí s výstrahou;
- **ochranná opatření**
ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku, ochranná výchova;
- **trestní opatření**
obecně prospěšné práce, peněžitá opatření, peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci, zákaz činnosti, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem, odnětí svobody nepodmíněně.

Dopustí-li se dítě mladší 15 let činu jinak trestného, může mu soud pro mládež uložit tato opatření:

- **výchovnou povinnost**
- **výchovné omezení**

- **napomenutí s výstrahou**
- **zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče**
- **dohled probačního úředníka**
- **ochrannou výchovu**
- **ochranné léčení.**

Úkonů policie se mohou účastnit i pracovníci orgánů sociálně-právní ochrany dětí, proto je vhodné, abyste s nimi byli v kontaktu a informovali je o podstatných věcech, které se týkají Vašeho dítěte.

Dále se mohou úkonů účastnit advokáti (mají zejm. postavení opatrovníka), ale i pracovníci Probační a mediační služby, popř. státního zastupitelství.

Vzhledem k tomu, že některé procesy policie či soudu pro mládež jsou velmi komplikované, doporučujeme Vám situaci Vašeho dítěte konzultovat i s právníkem. Využijte např. možnost bezplatného právního poradenství, které nabízejí některé neziskové organizace (viz kontakt na naše Dětské krizové centrum a bezplatnou právní poradnu), městské úřady nebo občanské poradny.

BUĎTE INFORMOVANÝM RODIČEM A NEVÁHEJTE VYUŽÍT I ODBORNÉ PRÁVNÍ POMOCI!

• **PODPOŘTE DÍTĚ V NÁROČNÉ ŽIVOTNÍ SITUACI!**

• **VĚNUJTE SE EDUKACI**

podpořte dítě v jeho jistotě, že se může na Vás kdykoliv obrátit:

- 1** informujte dítě o tom, na koho jiného se může obrátit, pokud nebude v kontaktu s Vámi;
- 2** informujte opakovaně své dítě o běžných společenských normách v oblasti intimity a sexuality; vždyť od koho jiného by dítě mělo slyšet informace než od Vás, nebojte se o tématu s dítětem hovořit, i po té, kdy už se „něco“ stalo, nerezignujte na informace ve směru k dítěti;
- 3** zkuste si vyhledat odbornou literaturu, která by Vám v komunikaci s dítětem v dané oblasti mohla pomoci (je řada knih pro děti, které můžete společně s dítětem pročíst a promluvit si o tématech, která budou v knize zpracována);
- 4** nečekejte, že někdo jiný bude dítě informovat o společenských normách (pokud to učiníte Vy, budete mít jistotu, že dítě obdrželo správné informace a že jim také správně porozumělo)
- 5** pokud se u dítě objeví sexualizované chování včetně masturbace (onanie), vhodně dítě usměřujte.

Důležitou roli v prevenci sexuálního experimentování hraje výchova a prevence. Rodiče by měli být schopni s dětmi - jejich věku přiměřeně – hovořit o otázkách rozmnožování a o sexu; měli by umět vhodně odpovídat na otázky dětí týkající se těchto oblastí, a to bez nadměrného studu a vyhýbání se tématu. Základním vodítkem může být otázka naformulovaná dítětem; otázka totiž dobře odráží úroveň vývoje a míru pochopení na straně dítěte – je proto vhodné, když rodič otázku zodpoví, ale nerozvíjí ji příliš dále, než kam směřovala.

Součástí edukace ze strany rodičů má být také zvědomování hranic dítěte ve vztahu k druhému; hranic akceptovatelného chování; rodič má systematicky učit dítě odlišovat „správné a nesprávné“ chování; učit přemýšlet dítě o důsledcích jeho chování a dopadech chování dítěte na druhé děti. Takové rozhovory rodičů s dětmi mají rozvíjet rozpoznávání „přijatelného a nepřijatelného“ chování, zodpovědnost za své chování na straně dětí; uvědomování si důsledků chování dětí a v neposlední řadě vnímavost a empatii k druhým.

V dnešní době je více než nutné zavčas a opakovaně s dítětem hovořit i o pornografii a rizicích kyberprostoru. Součástí edukace a prevence musí být téma „jak ochránit sám sebe“, „jak rozpoznat včas rizika“, i téma „jak neublížit druhému“, „čím můžu druhému ublížit“. Chybět by tak neměl ani otevřený rozhovor na téma sexuálního experimentování dětí a sexuálního zneužívání.

Masturbaci staršímu dítěti nezakazujte, spíše ji usměrňte, tzn. aby se odehrávala v soukromí dítěte, nedošlo ke zranění dítěte a byly dodrženy základní hygienické podmínky. Pokud se objeví masturbace u dětí mladšího věku (předškolní děti ...), snažte se spíše odvádět jejich pozornost od urogenitální oblasti nějakou zajímavou činností, pohybem aj.

Pokud dítě sexuálně experimentovalo s dítětem stejného pohlaví, v naprosté většině případů to neznamená, že je Vaše dítě homosexuálně orientované a že si do budoucna bude vybírat partnery stejného pohlaví. V tomto smyslu je zapotřebí situaci vysvětlit i dítěti a uklidnit ho – samo dítě tím může být velmi zmatené a znejistěné.

ČEHO JE DOBRÉ SE VYVAROVAT

- 1** Nenechte se ovládat svými rozbouřenými emocemi:
 - v klidu zvažujte a plánujte své kroky;
 - zveřejnění případu Vašeho dítěte v televizi, v novinách, atd. ničemu nepřispěje;
 - osobní vyřizování „úctů“ s druhou rodinou ničemu nepomůže (můžete být následně obviněni ze spáchání trestného činu).
- 2** Neignorujte situaci sexuálního experimentování – situace se už stala a Vy ji musíte řešit:
 - mj. Vaší povinností je zabránit pokračování sexuálního experimentování;
 - monitorujte situaci svého dítěte, mějte kontrolu nad situací;
 - mluvte s dítětem otevřeně o tom, co se stalo.
- 3** Neobviňujte dítě:
 - Vaše dítě potřebuje vědět, že i potom, co se stalo, ho máte rádi.
- 4** Nevyhýbejte se emocím dítěte:
 - dítě může mít různé pocity, jak viny, studu, tak i vzteku nebo jiné;
 - přijměte, že výše uvedené pocity dítěte k situaci odhalení sexuálního experimentování patří.

5

Nezůstávejte s problematikou sexuálního experimentování sami:

- využijte odborná zařízení, která se specializují na problematiku sexuálního experimentování;
- problematiku sexuálního experimentování nevyřešíte jen uvnitř Vaší rodiny (sexuální experimentování může mít řadu příčin a dalších souvislostí).

6

Nevolte jako první odbornou pomoc pro své dítě – sexuologa:

- vhodnější je začít psychologickou pomocí pro Vaše dítě.

7

Neignorujte druhou rodinu dítěte (tzn. rodinu druhého účastníka sexuálního experimentování):

- zvažte, zda je vhodné se s rodinou druhého dítěte zkontaktovat (telefonicky, e-mailem, osobně);
- kontakt učiňte pouze tehdy, pokud si budete jisti, že tuto situaci zvládnete;
- zvažte, zda nepotřebujete nějakého prostředníka mezi Vámi a rodinou druhého dítěte (prostředníkem může být orgán sociálně-právní ochrany dětí, pracovník probační a mediační služby nebo pracovník neziskové organizace).

IV. KAPITOLA PRO ODBORNÍKY

1 PSYCHOLOGOVÉ A POSKYTOVATELÉ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB

Pokud se u Vašich klientů objeví téma sexuálního experimentování, zvažte, co všechno o tématu víte a jaké máte s tématem zkušenosti.

Zvažte, zda jste schopni takovému dítěti a jeho rodině nabídnout profesionální odbornou pomoc, popř. zda rodinu odkážete na jiné zařízení. Rozhodněte se včas, pro dítě může být obtížné začínat s novým odborníkem znovu.

Pokud se rozhodnete dítěti nabídnout odbornou pomoc, zvažte, zda bude zapotřebí spolupracovat s orgánem sociálně-právní ochrany dětí a kdy bude zapotřebí kontaktovat příslušnou policii. I na Vás jako na odborníka se vztahují příslušná ustanovení o nepřekážení trestného činu (§ 367 trestního zákoníku) a neoznámení trestného činu (§ 368 trestního zákoníku).

Při odhalení sexuálního experimentování v první fázi zmapujte, co vše se stalo:

- koho se sexuální experimentování týká;
- kde a jak k němu docházelo;
- jak dlouho trvá;
- jak situaci prožívá dítě a jeho rodina;

- jakým způsobem chce rodina situaci řešit;
- zda se jedná o adekvátní řešení situace z pohledu závažnosti sexuálního experimentování a prožívání dítěte.

U sexuálního experimentování je vhodné, aby děti (iniciátor, ale i účastník), které se dopouští/dopustily sexuálního experimentování, mohly využít pomoci odborného zařízení. Je zapotřebí zmapovat nejenom detaily sexuálního experimentování a nabídnout odbornou pomoc dítěti a jeho rodině, ale také odhalit příčiny sexuálního experimentování.

Sexuální experimentování u dítěte může souviset i s podezřením na sexuální zneužití dítěte či na nevhodné chování jakékoliv osoby k dítěti. Na dítě, které sexuálně experimentuje, není tedy vhodné nahlížet jako na dítě s výchovnými problémy! Dítě může být obětí např. předchozího trestného činu!

Ze strany odborníků je vhodné rodičům doporučit konkrétní zařízení, které se na danou problematiku specializuje. Pro rodiče může být obtížné, v této životní situaci, hledat si sami odborné zařízení. Pokud rodiče nebo Vy sami vyhodnotíte, že by bylo vhodné, aby situaci prošetřila policie, zvažte veškeré okolnosti a souvislosti.

I za situace, kdy prověřuje či prošetřuje policie sexuální experimentování, doporučujeme, aby dítě a rodina čerpaly odbornou psychologickou péči. Situací je zasaženo nejenom dítě, ale i ostatní členové rodiny.

2 ŠKOLSKÉ INSTITUCE

Pokud se u Vašich dětí (žáků, studentů, dětí) objeví téma sexuálního experimentování, zvažte, co všechno o tématu víte a jaké máte s tématem zkušenosti.

Respektujte hranice kompetence své profese. Zvažujte, jak Vaše škola může k tématu sexuálního experimentování přistupovat.

Než začnete konat, vše dobře zvažte, zkuste situaci konzultovat s odborným zařízením, které má s problematikou sexuálního experimentování zkušenosti. Neváhejte využít i telefonních linek krizové pomoci. Jedná se většinou o službu, která je velmi rychle dostupná. Odbornou pomoc můžete často čerpat opakovaně, bezplatně a pokud máte obavu i anonymně.

Nevhodným postupem k dítěti, rodině nebo k dalším institucím se můžete dopustit závažné újmy u dítěte, popř. zmařit úkony orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo policie, soudu, aj.

Problematika sexuálního experimentování není jednoduchá a může souviset s řadou dalších témat, např. se sexuálním zneužíváním dítěte.

CO JE DOBRÉ DĚLAT

- promluvte si se svým žákem/žáky ve vhodné chvíli a za vhodných okolností o celé situaci (může se stát, že sexuální experimentování se odehrálo ve škole, např. o přestávce, na akci školy, na škole přírody, aj.);
- zkuste zmapovat, co se v souvislosti se sexuálním experimentováním mezi dětmi stalo (postupujte šetrně a obezřetně);
- zkuste s žákem/žáky, jichž se sexuální experimentování týká, projednat, jak budete postupovat dále;
- kontaktujte rodiče žáka nebo osobu odpovědnou za výchovu dítěte (zvažte, jaké informace budete rodiči předávat);
- zvažte kontakt s orgánem sociálně-právní ochrany dětí (telefonický, písemný, osobní) nebo policií;
- zvažte možnost předání kontaktu dítěti a jeho rodině na instituce, které se tématem sexuálního experimentování zabývají (nejenom v rámci ambulantních služeb, ale i např. telefonického poradenství v rámci různých telefonních linek, např. Linky důvěry Dětského krizového centra);
- ověřte si, že rodiče, popř. příslušné instituce řeší situaci sexuálního experimentování (téma sexuálního experimentování není tématem, které lze vyřešit jen uvnitř rodiny, sexuální experimentování může mít řadu příčin, které nebude chtít rodina odkrýt).

ČEHO JE DOBRÉ SE VYVAROVAT

- nevolte obviňující komunikaci s dítětem/děťmi (situace se již stala);
- neignorujte emoce dětí (děti mohou zažívat stud, ale i strach z odhalení sexuálního experimentování);
- neignorujte situaci (pokud k sexuálnímu experimentování v rámci Vaší školy došlo, je zapotřebí situaci řešit);
- respektujte hranice vztahu k žákovi/žákům či rodiči/osoby odpovědné za výchovu dítěte, uvědomte si svojí profesní roli.

3 ORGÁNY SPOD

CO JE DOBRÉ UDĚLAT, POKUD SE U VAŠICH KLIENTŮ OBJEVÍ TÉMA SEXUÁLNÍHO EXPERIMENTOVÁNÍ

- zvažte, co všechno o tématu víte a jaké máte s tématem zkušenosti;
- zvažte, zda budete Vy nebo někdo jiný mapovat situaci dítěte/dětí; které se dopustily sexuálního experimentování;
- zvažte, zda budete vstupovat v osobní kontakt s dítětem, nebo jen s jeho rodiči;
- zvažte, zda dítě a jeho rodinu nedoporučíte do zařízení, které se tématem sexuálního experimentování zabývá a může nabídnout odbornou psychologickou pomoc – nejenom dítěti, ale i jeho rodině (psychologickou odbornou pomoc by měly čerpat obě dvě děti, jak iniciátor, tak i účastník);
- zvažte kontakt s příslušnou policií;
- věnujte pozornost tomu, co děláte, jak může Vaše kroky vnímat dítě nebo ostatní členové rodiny (mějte na paměti svoji profesionalitu a nezvratnost některých Vašich kroků);

Neváhejte i Vy konzultovat svoje postupy s institucí či organizací, která má zkušenost s tématem sexuálního experimentování.

ČEHO JE DOBRÉ SE VYVAROVAT

- nezlehčujte nebo neztěžujte situaci, pro jakékoliv Vaše kroky je zapotřebí mít dostatek informací, dobře vyhodnoťte situaci sexuálního experimentování a mějte na paměti potřeby dítěte, ale zvažujte i jeho ochranu;
- nebuďte na problém sexuálního experimentování Vašeho klienta/klientů sám (využijte intervizi/supervizi v rámci Vašeho odboru, neváhejte konzultovat situaci s odborníkem);
- neignorujte emoce dětí a členů rodiny;
- nenechte se uchlácholit tím, že pokud jste rodině řekli o problému sexuálního experimentování, že problém řeší, věnujte pozornost i kontrole v rámci Vaší sociální práce.

V. KAPITOLA PREVENCE

DOBŘÁ POUČENOST CHRÁNÍ NAŠE DĚTI!

EFEKTIVNÍ PREVENCE BY MĚLA ZAHRNOVAT NÁSLEDUJÍCÍ OKRUHY:

Jak se nestát obětí, účastníkem sexuálního experimentování.

Jak se nestát iniciátorem sexuálního experimentování.

Jak se bránit atace sexuálního experimentování.

Na koho se dítě může obrátit.

EFEKTIVNÍ PREVENCE MÁ BÝT

včasná – realizovaná dříve, než přijde věk, ve kterém se jev typicky vyskytuje

srozumitelná – uzpůsobená věku a vývojové úrovni dítěte

otevřená – s jasně pojmenovanými a komunikovanými riziky

opakovaná – nestačí dítě poučit jednou, k tématům ohrožení je třeba se opakovaně vracet

vedená pro děti – atraktivní a poutavou formou

aktivizující – cílená na okruhy“ jak se bránit, jak říct „NE!“, „dost“, „nechci to!“

bezpečná – pro dítě i pro toho, kdo prevenci vede; má být vedena osobou, které dítě důvěřuje, se kterou zvládne komunikovat i choulostivá témata.

VI. KONTAKTY

V případě zájmu o tuto brožurku pište na **dkc@ditekrize.cz**.

DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM, z.ú.

1 Ambulantní služby Dětského krizového centra

Dětské krizové centrum, V Zápolí 1250, Praha 4 – Michle

e-mail: ambulance@ditekrize.cz, **tel.** 240 480 511, www.dkc.cz

2 Linka důvěry Dětského krizového centra

Tel.: 241 484 149, 777 715 215 (non-stop provoz)

e-mail: problem@ditekrize.cz, www.dkc.cz

3 Právní poradna Dětského krizového centra

objednání pro osobní nebo telefonní poradenství: 241 480 511

e-mail: pravniporadna@ditekrize.cz

Další kontakty na telefonní linky, krizová centra a další neziskové organizace pracující s tématem sexuálního experimentování naleznete na webovém portálu Ministerstva práce a sociálních věcí (iregistr.mpsv.cz).

Autor textu: PhDr. Zora Dušková, Mgr. Veronika Andrtová

Grafický design: MgA. Barbora Kuklíková D-sign.cz

Vydalo Dětské krizové centrum Praha 2018

DĚTSKÉ KRIZOVÉ CENTRUM

© 2018 Dětské krizové centrum
www.ditekrize.cz

Projekt je realizován s finanční podporou hlavního města Prahy.

PODĚKOVÁNÍ

Městská část
Praha 4

RSJ Foundation